

Hvordan er helsen til barnekreftoverlevende?

Barn som får kreft lever lenger enn tidligere, men helsen til dem som overlever er ikke alltid bedre.

Illustrasjonsfoto: Sipa USA/NTB scanpix

Flere barn overlever kreft, og færre overlevende får alvorlige kroniske sykdommer. Behandlingen kan likevel være svært belastende, og konsekvensene kan være store på sikt, både for barnas fysiske og psykiske helse.

En amerikansk tverrsnittstudie omfattet nesten 15 000 voksne som hadde overlevd barnekreft etter å ha fått kurativ behandling i 1970-, 1980- eller 1990-årene og overlevd i minst fem år før de svarte på spørsmål om egen helse (1). Pasientene som fikk behandling i de forskjellige tiårene ble sammenlignet. Til tross for økt overlevelse blant dem som ble behandlet i 1990-årene, hadde disse personene også en rekke økte plager. Sammenlignet med dem som fikk behandling i 1970-årene, hadde de bl.a. signifikant oftere dårlige selvrappertert helse (11,2% mot 13,7%) og kreftrelatert angst (15,0% mot 13,3%). Funnene var spesielt uttalte blant pasienter som fikk behandling mot leukemi og osteosarkom.

– Denne studien omfatter et imponerende antall pasienter, sier Bernward Zeller, overlege ved Barne- og ungdomsklinikken, Oslo universitetssykehus.

– Forklaringen til funnene ligger sannsynligvis i bedret overlevelse blant pasienter med høyrisikosykdom, altså blant dem som får mer intens terapi. Disse vil naturligvis også få mer alvorlige seneffekter, sier Zeller, som tror at pasienter som ble behandlet i perioden 2000–09 vil ha mindre helseproblemer, men de er ikke inkludert i studien.

Kaveh Rashidi
Tidsskriftet

Litteratur

1. Ness KK, Hudson MM, Jones KE et al. Effect of temporal changes in therapeutic exposure on self-reported health status in childhood cancer survivors. *Ann Intern Med* 2017; 166: 89–98.

Alkohol øker appetitten

Etanol er kaloririkt, men stimulerer likevel hjernens appetittsignaler istedenfor å hemme dem, slik andre energirike næringsstoffer gjør.

Inntak av næringsrik føde reduserer sultfølelsen og bremser fortsatt spising. Men over tid kan høyt inntak av etanol, som er nesten like energirikt som fett, føre til mer fedme enn kaloriinntaket skulle tilsi. Skyldes dette en spesifikk etanoleffekt på nerveceller i homeostasemekanismen i hypothalamus? Er det holdepunkter for at en aperitif før maten stimulerer matlysten?

Hypotalamiske AGRP-nevroner er en sentral komponent i reguleringen av næringsopptak, aktiveres av sult og gir sultfølelse. En ny studie viser at disse nervecellene aktiveres – paradoksal nok – av etanol (1). Isolerte hann- og hunnmus økte matinntaket i perioder med etanolinntak. En doseavhengig økning av Ca^{++} -nivået i AGRP-nevronene ble funnet in vivo, sammen med økt aksjonspotensialutledning i tynde skiver av hypothalamus, med etanol i inkubasjonsmediet – i konsentrasjoner som kan oppnås hos mennesker. Arkuate nevroner, «metthetsnevroner», ble ikke affisert. I genetisk manipulererte mus, der AGRP-nevronene var spesifikt slått ut, økte ikke etanol lenger næringsinntaket.

– Nye optiske og genetiske metoder har gjort det mulig å studere en rekke små nevrongrupper i hjernen, som enten stimulerer eller hemmer matinntak hos pattedyr, forteller Arild Njå, professor emeritus ved Institutt for medisinske basalfag, Universitetet i Oslo.

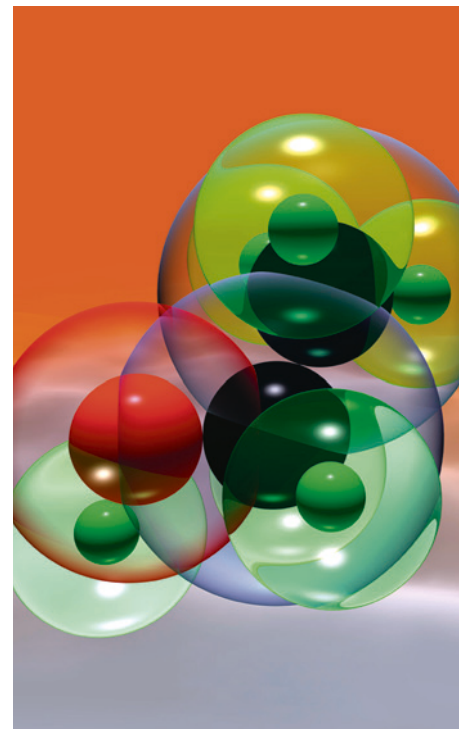
– Denne studien, som er av høy kvalitet, viser at etanol øker matinntaket hos mus på en doseavhengig måte gjennom gradert aktivering av en liten nevrongruppe i hjernen. Disse cellene, som formidler et sterkt sultsignal, finnes også i hjernen hos mennesker.

– Det er holdepunkter for at periodisk inntak av moderat store alkoholemengder hos mennesker er korrelert med fedme, i motsetning til et jevnt inntak av samme mengde alkohol over tid. De nye resultatene gir en mulig forklaring på dette fenomenet, sier Njå.

Haakon B. Benestad
Universitetet i Oslo

Litteratur

1. Cains S, Blomeley C, Kollo M et al. Agrp neuron activity is required for alcohol-induced overeating. *Nat Commun* 2017; 8: 14014.

Modell av etylalkoholmolekyl. Her er karbon vist i svart, oksygen i rødt og hydrogen i grønt. Foto: Science Photo Library